

Debtor's Prison: Ίδιο περιεχόμενο με άλλη (ιδιωτικής πρωτοβουλίας) μορφή

Του Αχιλλέα Γκριζιώτη

Το 1830 τρεις αμερικανικές πολιτείες καταργούν τις φυλακές οφειλετών, ανοίγοντας τον δρόμο για την γενική κατάργησή τους με Ομοσπονδιακό Νόμο το 1833. Την ίδια χρονιά στην αντίπερα πλευρά του Ατλαντικού, ο Γάλλος ρομαντικός ζωγράφος Ντελακρουά φιλοτεχνεί ένα από τα πιο γνωστά του έργα «Η Ελευθερία οδηγεί το Λαό», εξυμνώντας την πάλη του γαλλικού λαού για την αποτίναξη της καταπίεσης. Επρόκειτο για μια περίοδο αναβρασμού και προοδευτικών αλλαγών σε όλο το δυτικό κόσμο. Πράγματι, η κατάργηση αυτών των φυλακών έδινε ανάσα σε όλους εκείνους τους ανθρώπους που αδυνατούσαν να αποπληρώσουν πρόστιμα που τους είχαν επιβληθεί.

Σε αυτές οι κρατούμενοι, που ως επί το πλείστον ήταν φτωχοί άνθρωποι, εξαναγκάζονταν σε υποχρεωτική εργασία για να ξεπληρώσουν τα πρόστιμα που τους επιβάλλονταν από τα δικαστήρια, δεδομένου ότι ήταν δυσανάλογα υψηλά και ότι αδυνατούσαν να συγκεντρώσουν από εξωτερικές πηγές το απαιτούμενο ποσό.

Σήμερα, δεκατρείς αμερικανικές Πολιτείες έχουν επαναφέρει, με άλλη μορφή βέβαια, τις φυλακές οφειλετών ήδη από τη δεκαετία του 1970. Από αυτές, οι περισσότερες βρίσκονται στον παραδοσιακά συντηρητικό νότο, ενώ οι πιο ακραίες περιπτώσεις, εντοπίζονται στην Αλαμπάμα, την Τζόρτζια και το Μισισίπι.

Η σύγχρονη έκδοση αυτών των φυλακών συμβαδίζει με την μετανεωτερικότητα. Η φυλάκιση δεν γίνεται σε ένα ορατό, οριοθετημένο, φυλασσόμενο ίδρυμα με κελιά, αλλά περιορίζεται στην αόρατη, ατομική και ανώνυμη αγωνία του κάθε υπόδικου να αποπληρώσει το πρόστιμό του, επιτηρούμενος εκτός φυλακών. Την δε επιτήρησή του, δεν την αναλαμβάνουν φρουροί, πύργοι, εν τέλει η ίδια η φυλακή ως «προνομιακός χώρος εφαρμογής των πειθαρχικών μεθόδων μιας πολιτικής τεχνολογίας», όπως έλεγε ο Φουκώ, αλλά ιδιωτικές εταιρίες σε συνεργασία (διαπλεκόμενου τύπου) με τις δικαστικές, δημοτικές και πολιτειακές αρχές.

Στην μέγγενη του συστήματος αυτού, πιάνονται άνθρωποι φτωχοί, της εργατικής τάξης, πολλές φορές με φυλετικές αφορμές και όπως θα δούμε παρακάτω, πολύ δύσκολα καταφέρνουν να ξεφύγουν από την επιτήρηση, ενώ κινδυνεύουν ανά πάσα στιγμή με φυλάκιση. Μάλιστα, αν και οδηγούνται ενώπιον των δικαστηρίων για μικροπαραβάσεις (τροχαίες παραβάσεις, δημοτικά τέλη, οφειλές σε εταιρίες ρεύματος κα), τους επιβάλλονται για αυτά υπέρογκα πρόστιμα, προστιθέμενα σε αυτά τα δικαστικά έξοδα και οι αμοιβές των δικηγόρων.

Η λειτουργία του συστήματος

Ιδιωτικές εταιρίες προσεταιρίζονται τις δικαστικές και τοπικές αρχές μίας Πολιτείας και αναλαμβάνουν την επιτήρηση των υπόδικων, χωρίς κανένα οικονομικό αντάλλαγμα από τις Αρχές. Εκτός της επιτήρησης όμως, αναλαμβάνουν την είσπραξη των προστίμων και κυρίως την είσπραξη των χρημάτων για την «παροχή υπηρεσιών» που προσφέρουν στους επιτηρούμενους.

Σύμφωνα με την Στατιστική Υπηρεσία των ΗΠΑ, το 16% του πληθυσμού (περίπου 45 εκ.) ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, η ανεργία είναι στο 5.3% και η υποπασχόληση στο 10.5% (περίπου 16.5 εκ.). Όπως γίνεται κατανοητό, άνθρωποι που εμπίπτουν σε αυτά τα ποσοστά κινδυνεύουν άμεσα να μην μπορούν να ξεπληρώσουν τα πρόστιμα. Όσο περισσότερο καιρό χρειάζονται για να ξεπληρώσουν το αρχικό πρόστιμο, τόσο περισσότερα χρήματα οφείλουν στις εταιρίες επιτήρησης για την «υπηρεσία» που τους προσφέρουν, ενώ αν δεν τα καταφέρουν, τότε παίρνουν το δρόμο προς το κελί τους. Για παράδειγμα, άπορος που «έκλεψε» ένα κουτί μπίρας 2 δολαρίων, έφτασε να οφείλει πάνω από 1000 δολάρια! Κατέληξε στη φυλακή.

Φυσικά, αυτές οι εταιρίες δεν διαφέρουν σε τίποτα από τους κοινούς εκβιαστές και μαφιόζους. Εκφοβίζουν τους επιτηρούμενους, τους ελέγχουν με τεχνικά και ηλεκτρονικά μέσα, τους συμπεριφέρονται άσχημα και τους απειλούν τηλεφωνικώς πως θα τους καταγγείλουν στο δικαστήριο (με αποτέλεσμα τη φυλάκιση) αν δεν πληρώσουν άμεσα, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην Ελλάδα με τις εταιρίες είσπραξης δανείων προς τις τράπεζες.

Παραβίαση των Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ

Η φυλάκιση ανθρώπων που αδυνατούν να αποπληρώσουν τα χρέη ή τα νόμιμα πρόστιμα αντιβαίνει την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του 1983. Ορίζει μάλιστα πως ο δικαστής, αφού πρώτα διαπιστώσει την ικανότητα αποπληρωμής, αξιολογεί την προσπάθεια του επιτηρούμενου ατόμου και στη χειρότερη εξετάζει διαφορετικές ποινές – όχι όμως την φυλάκιση. Κι όμως, 730.000 άνθρωποι βρίσκονται στις φυλακές της χώρας, ακριβώς επειδή δεν μπόρεσαν να αποπληρώσουν τα πρόστιμά τους, σύμφωνα με το CBS.

Η περίπτωση του δικαστηρίου της Perry County στην Αλαμπάμα

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα εξαναγκαστικής και καταπιεστικής μεταχείρισης, είναι αυτό στην κομητεία Perry της Αλαμπάμα. Στις 17 Σεπτεμβρίου, σε μια ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα, παρουσιάστηκαν ενώπιον του δικαστηρίου 500 περίπου υπόδικοι, που χρωστούσαν πρόστιμα στο δικαστήριο ή άλλα διοικητικά πρόστιμα για τις παραβάσεις τους. Ο δικαστής τους ζήτησε να επιλέξουν είτε να φυλακιστούν, είτε να προχωρήσουν σε αιμοδοσία λαμβάνοντας ως έκπτωση 100 δολάρια από τα πρόστιμά τους και να αφεθούν ελεύθεροι. Από αυτή την έκρηξη ελευθερίας και ανόθευτης επιλογής, όλοι (πλην ελάχιστων εξαιρέσεων) προχώρησαν στην αιμοδοσία.

Το περιστατικό κατέγραψε ο Καρλ Κρόκερ, ένας εκ των κατηγορουμένων και ανέδειξε το Νομικό Κέντρο για την Φτώχεια στο Νότο (Southern Poverty Law Center). Μάλιστα μία δικηγόρος του SPLC αναφέρθηκε όχι μόνο στην πασιφανή παραβίαση βασικών αρχών του Δικαίου και της αιμοδοσίας (προέλεγχος, ασφάλεια κ.α.), αλλά και στο γεγονός ότι οι συγκεκριμένοι άνθρωποι εξαπατήθηκαν, καθώς δεν έλαβαν την έκπτωση των 100 δολαρίων.

Συγκέντρωση χρημάτων

Στις ΗΠΑ είναι πολύ συνήθης μία εξωδικαστικού τύπου διαδικασία, όπου στην πρώτη

ακροαματική διαδικασία (πριν την κυρίως δίκη) μπορεί να επιβληθεί επιτήρηση ή άλλες νομικές διαδικασίες. Σκοπός είναι η αποσυμφόρηση των φυλακών και των δικαστηρίων. Ωστόσο, στις πολιτείες που αναφέραμε η δυνατότητα αυτή γίνεται το προπύργιο για την εισαγωγή των ιδιωτικών εταιριών.

Από αυτή τη συνεργασία όλοι βγαίνουν κερδισμένοι, εκτός από τους επιτηρούμενους οι οποίοι πραγματικά συνθλίβονται. Η ιδιωτική εταιρία επιτήρησης κερδίζει, το δικαστικό σύστημα κερδίζει, οι τοπικές αρχές κερδίζουν. Μάλιστα, αυτά τα ποσά που αποσπώνται από τους κατά βάση φτωχούς ή άπορους ανθρώπους, καταλήγουν είτε στην αποπληρωμή υποχρεώσεων των δικαστηρίων, των δήμων, των κομητειών κοκ, είτε στη χρηματοδότηση των προϋπολογισμών τους.

Με αυτόν τον τρόπο καλύπτεται το κόστος της χαμηλής φορολόγησης και της «νόμιμης φοροαπαλλαγής» των μεγάλων επιχειρήσεων και των πλουσιότερων τάξεων. Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα «στη Τζόρτζια το 2012, 648 δικαστήρια ανέθεσαν πάνω από 250.000 υποθέσεις σε ιδιωτικές εταιρίες επιτήρησης. Με τους υπολογισμούς του Παρατηρητηρίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, οι εταιρίες αυτές εισπράττουν τουλάχιστον 40 εκατομμύρια δολάρια τον χρόνο από τους ανθρώπους που επιτηρούν», ενώ αναφέρονται ακόμη και περιπτώσεις άδικης στοχοποίησης ανθρώπων χαμηλών στρωμάτων ή φυλετικών μειονοτήτων. Συνολικά, η ιστοσελίδα το CBS, αναφέρει πως στην ίδια Πολιτεία δραστηριοποιούνται 30 τέτοιες ιδιωτικές εταιρίες.

Εν κατακλείδι, πρόκειται για μια νόμιμη επιχείρηση απομύζησης των φτωχότερων στρωμάτων, που όπως είδαμε πιο πάνω είναι πιο εύκολο να εγκλωβιστούν στη δίνη των προγραμμάτων επιτήρησης. Πρόκειται για μια καλά ενορχηστρωμένη διαδικασία, που ξεκινά από τα δυσανάλογα υψηλά πρόστιμα για τους φτωχούς (ο πλουσιότερος απλώς θα πληρώσει το πρόστιμο ή τα έξοδα και απλώς θα αφεθεί ελεύθερος), συνεχίζει με τις ιδιωτικές εταιρίες επιτήρησης, προχωρά με την εκμηδένιση της ύπαρξης μέσω εκφοβισμών και απειλών, οδηγεί στην οικονομική είσπραξη όσων πόρων μπορεί να βρει ένας επιτηρούμενος (φίλοι, οικογένεια κτλ) και δυνητικά ολοκληρώνεται με φυλάκιση, αν ο επιτηρούμενος αποτύχει να επιτύχει τους οικονομικούς και νομικούς στόχους.

Πρόκειται για μια σκληρή ταξική πρακτική, γεννημένη μέσα από τη διαπλοκή των πολιτικών, δικαστικών, διοικητικών αρχών και ιδιωτών, η οποία ποινικοποιεί τη φτώχεια, διαλύει οριστικά την ίση μεταχείριση έναντι του νόμου και δίνει κάλυψη στη νόμιμη φοροαπαλλαγή του πλούτου.

ΠΗΓΕΣ

CBS – <http://cbsn.ws/1kacT9n>

NYT – <http://nyti.ms/1MyHnIa>

BBC – <http://bbc.in/1QbFfMr>

Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων – <http://bit.ly/1NdtCzu>

ΕΡΤ – <http://bit.ly/1WyDp8j>

Νομικό Κέντρο για τη Φτώχεια στο Νότο (SPLC) – <http://bit.ly/1MbXEn6>

Wikipedia – <http://bit.ly/1HqJl6S>

Washington Post – <http://wapo.st/20tDcrG>

Διαβάστε επίσης: <https://barikat.gr/content/oi-exi-etairies-poy-ploytizoyen-apo-toys-krato...>